

Posudek na rigorózní práci Mgr. Dany Vrabcové

Mediace jako profese

1. Zaměření diplomové práce a její základní koncepce

Předložená rigorózní práce (dále jen „RP“) je věnována tématu mediace z pohledu konceptu a metodologie metody práce s klienty, která má významný potenciál v prevenci eskalace konfliktů. Cílem práce je stanovit na základě teoretické analýzy a srovnáním s profesí advokáta, je-li mediátor v České republice autonomní profesí, nebo je mediace i metodou využívanou v rámci jiných profesí. Porovnává mediaci s prací advokáta, protože se advokáti nezvykle angažovali v souvislosti se vznikem Zákona o mediaci a současně z důvodu podobného charakteru situací, jež jsou ústředním tématem pro obě dvě profese – téma konfliktu a hájení zájmu. Autorka předložené rigorózní práce působí sama jako mediátorka – a to již od roku 2006 – současně je sama lektorem sdruženým v Asociaci mediátorů. Tématu mediace jako profese věnovala svou diplomovou práci. Na základě doporučení komise pro státní závěrečné zkoušky Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a se souhlasem předsedy rozšířila tuto svou diplomovou práci o srovnání činnosti advokáta a mediátora v praxi.

Mému hodnocení oponenta však neunikla ani část do kapitoly č. 8, neboť rigorózní práce je předkládána jako celek, nikoliv pouze část, která by s autorkou zvoleným a vymezeným fokusem na specifickou oblast – praktická rovina působení obou komparovaných profesí – plně dokládá závěry, které autorka v RP činí.

Práce je členěná do dvou částí - teoretické, která deskriptivním způsobem zpracovává teoretickou základnu mediace, identifikuje teoretické zdroje mediace – kromě oborů psychologie, sociologie a právo, také sociální práci, která bývá prvními třemi až příliš často sama jejich paradigmaty deformována, což ve výsledku může činit často sledovaný jev – tendence k poradenskému paradigmatu a byrokratické roli výkonu sociální práce. Mediace však těžší právě v unikátnosti teoretického konceptu sociální práce – empowerment a její vlastní zapracování teorie konfliktů do preventivního působení. Autorka tedy zpracovává definici mediace, popisuje cíl a výsledek mediace, podrobně se věnuje principům mediace, které jsou základem etiky mediátora. Zabývá se čtyřmi aspekty dobrovolnost, důvěrnost, nestrannost a neutralitu a orientaci na budoucnost, takže se věnuje těm nejcharakterističtějším. Sama volba svědčí o kompetenci nejen výkon podávat, ale také metodu teoreticky definovat, neboť právě volbou definuje a vymezuje v komparaci profesí, metod práce a tím i dokládá odlišnost.

Podkapitoly podávají přehled modelů, směrů i přístupů v mediaci a ukazují oblasti aplikace mediace v praxi. Autorka popisuje roli mediátora, úkoly, které v mediaci musí splnit a poskytuje přehled požadavků na mediátora podle oblasti výkonu mediace a jaké formy vzdělávání v mediaci v současnosti v ČR existují. Věnuje pozornost profesním standardům a etickým kodexům. Práce obsahuje též komparaci uvnitř evropského prostoru, který je typickým i pro tuto profesi tím, že se vyznačuje nejednotným přístupem a chybějící standardizací jak je tomu běžně u jiných profesí (zejména v kontextu sociální práce, z níž autorka sama vychází). Pozornost je věnována Asociaci mediátorů, která jako první definovala profesní a vzdělávací standardy mediátora a etický kodex. Dále se zabývá Probační a mediační službou ČR jakožto státním nositelem výlučné exekutivní roli, v níž se mediace objevuje u probačních úředníků přímo v názvu působnosti „úřadu“. Velmi cenným příspěvkem v práci je obsah a

závěry Olomoucké konferenci o mediaci, která se otázce profesionalizace mediátora věnovala.

V navazující praktické části hledá autorka odpověď na otázku danou cílem práce, a to je-li mediace v České republice autonomní profesí nebo je mediace metodou využívanou v rámci jiných profesí. Základní metodou praktické části je originální komparativní analýza profese advokáta a mediátora na podkladě identifikačních znaků odborné profese, jak je pojmenoval Greenwood. RP je obohacena o cennou modelaci, kterou je zpracování situace modelové rodiny, kdy je možné porovnat průběh činností, které vykonává mediátor a advokát. Profesionálové i laici mají možnost na podrobně popsáné kauze sledovat jednotlivé praktické úkony, včetně přímé řeči mediátora či advokáta, pozorovat postupy práce advokáta a mediátora. Autorka vycházela z kazuistik ze své osobní praxe, kolegů mediátorů Asociace mediátorů ČR a kolegů advokátů, především právníka Františka Valeše. Od začátku sporu až po nabytí rozsudku soudu o rozvodu právní moci je zpracovávána kauza dle kritérií a v časové ose. Kritérii pro advokátní práci jsou události a úkony advokáta. Následně je představen průběh celého procesu rozvodu, kdy rodiče využili služeb mediátora. Završením je skutečně velmi dobře zpracované schéma modelu porovnání služeb obou profesí, a to nejen z hlediska náročnosti v administrativní rovině advokacie, ale také v počtu hodin věnovaných rodině mediátory a advokáty. Ten je bohužel nepřímým úměrným porovnáním nákladů pro samotnou rodinu mediace vs. advokacie. Naprosto příznačné je také vlastní širší ekonomické zhodnocení skrze časové hledisko délky trvání celého sporu, který je v rukou mediátora o polovinu kratší – necelý rok, oproti době, kterou věnuje dokončení advokát – 657 dní trvání. Okem nikoliv experta z oblasti soudní a justiční, avšak s makropraktickou zkušeností v oblasti sociální správy je nutno konstatovat, že výsledek práce je téměř výbušným a doporučuji jeho uveřejnění, a to nejen v interních periodických oborových.

Již pouze pro formu uvádím, že dále praktická část zpracovává závěry potvrzující limity a bílá místa pro etablování profese mediace, kterými jsou například chybějící profesní uskupení mediátorů, které je reprezentovalo, sjednocovalo, poskytovalo odbornou garanci nad mediací, vytvořilo platformu, podporující spolupráci mezi všemi mediátory a dotvořilo profesní kulturu mediace, což ostatně v drtivé většině chybí i stávajícím regulovaným profesím pomáhajícího charakteru v ČR, vyjma komory advokátů a lékařů. A závěrem je kapitola pojednávající výstupy z autorkou provedené sondy doplňující zjištění z komparace profesí mediátora a advokáta o názory samotných mediátorů a účastníků mediace.

2. Zvolené metody a úroveň formálního zpracování

Deskripce, teoretická komparace a analýza sekundární, modelace a dotazníkové šetření

3. Doplnující otázky pro ústní obhajobu

SINE

4. Celkové zhodnocení práce

Posuzovanou rigorózní práci doporučuji k obhajobě, resp. k širšímu představení modelace a komparace státní komisi pro rigorózní zkoušku. Navrhuji hodnocení výborně, leč pro rigorózní řízení – splňuje.

11. listopadu 2016

PhDr. Radek Suda – oponent rigorózní práce